

SUUDİ ARABİSTAN'DA İLK KADIN ROMAN YAZARI SEMİRA KAŞIKÇI'NIN VEDDA'TU ÂMÂLÎ İSİMLİ ROMANININ TAHLİLİ

Emine DİREKLER*

Öz

Napolyon'un 1789 yılında Mısır'ı işgalinin ardından sosyal ve kültürel hayatta çeşitli yenilikler meydana gelmiştir. Yazın dünyasında vuku bulan bu yeniliklerden biri de Batılı tarzda edebî bir tür olan romanın Arap edebiyatına girmesi olmuştur. Arap edebiyatında ilk roman örneklerinin Mısır'da kaleme alınmasının ardından bu yeni tür tüm Arap ülkelerine yayılmıştır. Suudi Arabistan'da 'Abdu'l Kuddûs el-Ensâr 1930 yılında yayımladığı Tev'eman (İkizler) ve 1957 yılında Hamid Demanhûrî yayımladığı Semenu't- Tadhiya (Kurbanın Bedeli) adlı romanları ile ilk Suudi roman yazarları olarak edebiyat tarihinde yerlerini almışlardır. Kısa bir süre sonra Suudi Arabistan'da kadın yazarlar da çeşitli konuları ele aldıkları roman türünde eserler yayımlanmışlardır. 1958 yılında yayımlanan Vedda'tu Âmâlî (Âmâlî'ime Veda Ettim) isimli romanı ile Semira Kaşıkçı da ilk Suudi kadın roman yazarı olarak kendinden sonra gelen kadın yazarlara öncülük etmiştir. Kaşıkçı, ülkesindeki kadınların sorunlarını dile getirdiği bu romanı ile tüm Arap dünyasında kadın okuyucuların takdirini kazanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Arap Edebiyatı
Suudi Arabistan'da Roman
Semira Kaşıkçı
Vedda'tu Âmâlî

Makale Hakkında

Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi: 23.09.2021
Kabul Tarihi: 16.11.2021
E-Yayın Tarihi: 10.12.2021

THE FIRST WOMAN NOVELIST SAMİRA KHASHOGGİ AND HER NOVEL FAREWELL TO MY DREAMS

Abstract

After Napoleon's occupation of Egypt there have been lots of changes in the cultural and social areas in Egyptians life. One of the important changes which was seen for the first time in Arabic literature was being seen the novel as a new kind. First samples of the novels were written in Egypt and then they spread all over the Arabic countries. In Saudi Arabia The Twins which was written by Abdu'l Quddus al-Ansârî and The Price of the Sacrifice which was written by Hamid Damanhuri were supposed to be the first Saudi novels. The Twins and The Price of the Sacrifice have been illustrated. Although The Twins was the first experimentation of the novel, it did not include the features of a novel. So The Price of the Sacrifice was accepted as the first novel. After these two novels Saudi women writers started to write the novels in which they discuss many titles. and Samira Khashoggy was the woman Pioneer with her first novel Farewell to My Dreams. Khashoggy was admired by the Arab women readers with her novel in which she discussed the problems of the women in her country. Therefore, in accordance with the subject of this study; through the relevant motif, the social and cultural life of India and Indian culture in the relevant period has been tried to be explained.

Keywords

Arabic Literature
Novel in the Saudi Arabia
Samira Khashoggy
Wedda'tu Âmâlî

Article Info

Research Article

Received: 23.09.2021
Accepted: 16.11.2021
Online Published: 10.12.2021

* Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı, Arap Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı. eminedirekler@gmail.com, 0000-0002-0987-8528.

Giriş

Mısır önemli bir jeopolitik konuma, köklü bir kültür ve medeniyete sahip olduğu için tarih boyunca İngiliz ve Fransızlar ülkeyi sürekli denetimleri altında tutmak istemişlerdir. Bunun bir sonucu olarak da Arap dünyasının Batıya açılan bir penceresi olmuştur. Batıda birçok alanda meydana gelen değişimler Mısır'da görüldüğü gibi edebiyat alanındaki yenilikler de önce Mısır'a gelmiş ve daha sonra buradan diğer Arap ülkelerinde de yayılmıştır.

Napolyon'un Mısır'ı işgali ile edebiyat alanında karşılaşılan yeniliklerden biri de roman türü olmuştur. Muhammed Huseyn Heykel 1914 yılında yayımladığı *Zeyneb* adlı eseri ile Arap edebiyatına ilk roman yazarı olarak geçmiştir (Er, 2015: 89). Heykel'in ilk romanı yayımlamasının ardından ülkede birçok roman daha kaleme alınarak okuyucunun istifadesine sunulmuştur. İlk zamanlar okuyucu bu yeni türü şaşkınlıkla karşılasa da bir süre sonra alışmış ve zevkle okumaya başlamıştır.

Batılı tarzda roman türünün ilk örnekleri Mısır'da verildikten sonra Suriye ve Ürdün gibi modern Arap edebiyatına öncülük eden ülkelere yayılmış ve daha sonra diğer Arap ülkelerine de kabul görmüştür. Suudi Arabistan'da 1930 yılında yayımlanan *et-Tev'emân* (İkizler) edebiyatçı ve eleştirmenler tarafından modern anlamda roman olarak kabul edilmese de türün önemli özelliklerini taşıyan bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır (Dîb, 1995: 20).

1957 yılında yayımlanan ve Hamid Demanhûrî tarafından yazılan *Semenu't-Tadhiya* (Kurbanın Bedeli) isimli eser, romanda olması gereken pek çok özelliği taşıması bakımından ilk edebî roman olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle edebiyat eleştirmenleri, bu eserin Batılı tarzda roman türünün bütün özelliklerini taşıyan ilk roman olduğunu söylemektedirler (eş-Şantî, 2003: 68).

Suudi kadın yazarlar da içinde yaşadıkları toplumun sorunlarını dile getirerek seslerini tüm dünyaya duyurabilecekleri bir fırsatı yakalamanın heyecanı ile roman yazmaya başlamışlardır. Varlıklı ve eğitilmiş bir aileye mensup olan Semira Kaşıkçı 1958 yılında yayımladığı *Vedda'tu Âmâlî* adlı romanı ile ilk Suudi kadın roman yazarı olarak tarihte önemli bir iz bırakmıştır (el-Vehhâbî, 2015: 15). Romanında kadının toplum içindeki konumu ve karşılaştığı sorunları dile getirerek kadın okuyucuların kalbinde taht kurmuş ve diğer kadın yazarları da korkmadan toplumsal sorunları dile getirme konusunda cesaretlendirmiştir.

1. Suudi Arabistan'da Roman Türünün Öncü Yazarları

İlk örnekleri Mısır'da verilen roman türü, diğer Arap ülkelerine, özellikle de Suudi Arabistan'a kadar yayılarak orada Batılı tarzda roman yazılmasına öncülük etmiştir. Mısır'da olduğu gibi Suudi Arabistan'da da yazılan ilk roman denemeleri bu türün özelliklerini en iyi şekilde yansıtan başarılı çalışmalar olmuş, ancak aşamalı olarak ve zamanla gelişmiştir.

Suudi Arabistan'da roman yazarlarının ilk öncüleri erkek yazarlar olmuş olsa da kısa bir süre sonra kadın yazarlar da romanlar kaleme alarak seslerini tüm dünyaya duyurmaya başlamışlardır. Suudi Arabistan'da roman türünün en önemli temsilcileri arasında Hamîd Demanhûri, Abdu'l Kuddus el-Ensâri ve Semira Kaşıkçı'dan bahsetmek yerinde olacaktır.

1.1. Abdu'l Kuddus el-Ensâri (1906-1983)

İslam âlemi için önemli bir konuma sahip Suudi Arabistan'da beğenilen ve kabul gören roman türünün ilk örneği Medine doğumlu, 'Abdu'l Kuddus el-Ensâri tarafından verilmiştir. 1930 yılında yayınlanan (1906-1983) *Tev'eman* (İkizler) adlı romanı ilk Suudi romanı olarak kabul edilir (Kahtânî, 1994: 46).

Abdu'l Kuddus el-Ensâri, 1906 yılında Medine'de doğmuş, ilk eğitimini Muhammed Tayyib el-Ensâri'den aldığı Kur'ân-ı Kerim, kıraat ve diğer İslami ilimlerle tamamlamıştır. İslami ilimleri çok iyi öğrenmesinin yanı sıra edebiyata ilgi duyduğu için edebiyat öğretmeni olmuş, daha sonraki yıllarda gazetecilik görevini de başarıyla yürütmüştür. Abdu'l Kuddus el-Ensâri, 1930 yılında Suudi Arabistan edebiyatında ilk roman olarak kabul edilen *Tev'eman* (İkizler) isimli eserini yayımlamıştır. Roman türü için iyi bir örnek olarak kabul edilmeyen bu eser, eğitici ve öğretici yönüyle ön plana çıkmaktadır. Romanda kendi görüşlerini topluma benimsetmek için olayları sadece kendi bakış açısına göre kurgulayan Ensâri, bir edebiyat öğretmeni ve aynı zamanda da gazeteci olarak birçok kitap, şiir ve makale yazan Abdu'l Kuddus el-Ensâri okuyucusuna birçok faydalı eserini bırakarak 1983 yılında Cidde'de vefat etmiş ve Mekke'de bulunan Cennetu'l-muallâ kabristanına defnedilmiştir (Mağribî, 1982: 240).

Abdu'l Kuddus el-Ensâri, İslami değerlere bağlı, Avrupa'ya karşı önyargılı ve Batı kültürüne karşı biri olarak bilinmektedir. el-Ensâri'nin *Tev'eman* (İkizler) isimli romanını yazmaktaki asıl amacı, Batı tecrübesi olmadan yabancı okulların ve kültürünün gençler üzerindeki dezavantajlarına toplumun dikkatini çekmek

olmalıdır. Ona göre bilinçsiz bir Batılılaşma sonucunda insanlar kültürel kimliklerine yabancı hâle gelmekte ve toplumlar da dinî ve millî kimliklerini kaybetmekteydi.

Abdu'l Kuddus el-Ensâri'nin *Tev'eman* (İkizler) adlı eserinin olay örgüsü yaşlı bir baba ve anneden doğan Reşit ve Ferit adlı iki çocuk etrafında şekillenmektedir. Reşit eğitimini İslami bir okulda alırken, Ferit ise Batılı tarzda bir okulda eğitimine devam etmektedir. Reşit, okulda çalışkan ve öğretmenlerinin takdirini kazanan bir öğrencidir. Aynı zamanda içinde yaşadığı toplumun değerlerine de uyumlu davranışlar göstermektedir. Ferit ise Avrupa'nın değerlerini benimsemekte ve yaşadığı toplum içinde ahlaksız olarak görülen davranış ve eğilimlere kolayca uyum sağlamaktadır. Ferit Avrupa'ya o kadar âşıktır ki ülkesini bırakıp Fransa'ya gitmiş, orada arzu ettiği şekilde bir hayat yaşamış ve vatan topraklarından uzakta Paris'te vefat etmiştir (el-Ensâri, 1930: 87).

el-Ensâri, 1930 yılında yayımladığı *Tev'eman* isimli eserinde Batılı değerler karşısında İslami değerleri yüceltmeyi amaçlamıştır (Kuraşyiyu, 2013: 20). Yazar, Ferit ve Reşit isimli iki gencin hayatından kesitler sunarak Doğu ve Batı kültürünü karşılaştırmakta, batı kültürünün tasvip etmediği yönlerini ön plana çıkarmaktadır. Yazarın bu tutumuyla okuyucuyu yönlendirmeyi amaçladığı da söylenebilir. Ancak bu eser romana geçiş döneminin en cılız örneği olması ve tam bir roman mahiyetinde olmaması gerekçesiyle edebiyat eleştirmenlerince eleştirilmiştir. Ayrıca edebiyat eleştirmenleri, *Tev'emân* isimli eserin roman türünde olması gereken sanatsal özelliklere dikkat edilmeden sadece okuyucuyu eğitmek amacıyla yazıldığını belirtmişlerdir. Her ne kadar ilk dönem romanları eğitici ve öğretici olmayı amaç edinilerek yazılmış olsa da zamanla roman türü gelişmiş ve sanatsal değeri olan romanlar da yazılmıştır. Yazar, bu eserinde hayata dair kendine ait gözlemlerini okuyucuya benimsetmek amacıyla eğitici ve öğretici bir tutum izlemiştir. Edebiyat eleştirmenleri, bu romanı tamamen eğitici ve öğretici özellikler taşıması sebebiyle tam bir edebî roman olarak değerlendirmemektedir. Fakat bu eser romana doğru giden yolda ilk adım olarak kabul edilmektedir (Yusûf, 2012: 62).

1.2. Hamid Demanhûrî (1922-1965)

1922 yılında Mekke'de doğan Hamid Demanhûrî, 1957 yılında yazdığı *Semenu't-Tadhiya* (Kurbanın Bedeli) isimli romanıyla dikkat çekmiş, bu roman, bir yazın türü olarak romanın pek çok özelliğini taşıması dolayısıyla ilk edebî roman olarak kabul edilmiştir (Kahtânî, 1994: 298). Edebiyat eleştirmenleri, bu romanın Batılı tarzda roman türünün bütün özelliklerini taşıyan ilk eser olduğunu da söylemektedir (el-

Şammari, 2017: 9). 1940-45 yılları arasında Kahire’de Mısır edebiyatı ve Avrupa edebiyatı okuyan Demanhûrî, iyi düzeyde İngilizce bilen, iyi bir okurdu. Mısır’dan Suudi Arabistan’a 1945 yılında dönen Hamid Demanhûrî’nin *Semenu’t- Tadhiya* (Kurbanın Bedeli) isimli romanını üniversiteden mezun olduktan on beş yıl sonra 1959’da bastırıldığı görülmektedir. Roman, Mısır’da basıldığı hâlde Suudi Arabistan’da da çok sayıda okuyucusu olmuştur. Romanda olaylar Kahire ve Mekke arasında geçmektedir. Romanın kahramanı Ahmet, Kahire Üniversitesi’nde Eczacılık Fakültesi’nde bir öğrencidir. Ünlü bir avukat olan Lütfi beyin oğlu Mustafa Lütfü, onun arkadaşıdır. Bir gün Mustafa Lütfü’nün 16 yaşında olan kız kardeşi Feyza ile karşılaşır. Feyza hem çok güzel hem de eğitilmiş bir genç kızdır. Onun güzelliğinden ve eğitilmiş oluşundan çok etkilenmesine rağmen ona açılmaya cesaret edemez. Çünkü Ahmet, Mekke’de yaşayan kuzeni Fatma ile nişanlıdır. Üstelik bu nişan Ahmet’in isteğiyle gerçekleşmemiştir. Ahmet, üniversite eğitimini Kahire’de almaya karar verdiğini babasına söylediğinde, babası ilk önceleri tek oğlu olduğu gerekçesiyle oğlunun bu kararına karşı çıkmışsa da sonradan onun bu isteğini kabul etmiştir. Ahmet’in babası, oğlunu Kahire’ye göndermeden önce düzenlediği büyük bir veda partisinde de onu amcası Abdul Rahim’in tek kızı olan kuzeni Fatma ile nişanlamıştır.

Amcasının ölüm haberini duyunca babasını ve nişanlısını avutmak için Mekke’ye dönmeye karar verir. Kalbinde Feyza olduğu halde yetim kalan nişanlısına karşı sorumluluklarını yerine getirmek için Mekke’ye donanımlı donanımlı bir entelektüel olarak döner ve ülkenin içinde bulunduğu siyasi, sosyal ve ekonomik manzarayı detaylı bir şekilde tasvir eder. Yazar, romanda Suudi erkeklerin doktor, mühendis, ekonomist olarak iyi bir eğitim aldıklarına fakat eğitilmiş kadınlarla karşılaşmanın mümkün olmadığına dikkat çeker. Bu durumu da karşılaşılan önemli bir problem olarak addeder. Yurt dışında eğitim alırlarken karşılaştığı eğitilmiş kadınlarla eğitimsiz Suudi kadınlarını karşılaştırır. Hayatı boyunca arkadaşının kız kardeşi Feyza onun kalbinde evlenilecek ideal bir kadın olarak yer almasına rağmen kuzenine verdiği nişan sözü ve ona karşı taşıdığı sorumluluk bilinci bu eğitilmiş ve güzel genç kıza karşı hissettiklerini dile getirmesine engel olmuştur (İdris, 2006: 413). Ahmet, amcasının kızına verdiği sözü tutabilmek için kalbinin sesine kulak tıkayacak babasının isteğini yerine getirerek hayatı boyunca derin bir aşk acısı çekecektir.

1.3. Semira Kaşıkçı (1935-1986)

İlk dönem kadın yazarlarından biri de makalede ele alınacak olan Semira Kaşıkçı’dır. Kaşıkçı’nın *Vedda’tu Âmâli* (Âmâl’ime Veda Ettim) isimli romanı 1958 yılında yayımlandıktan sonra geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmıştır. Kaşıkçı, Ahmet ve Âmâl arasındaki büyük aşkı ele aldığı bu romanında Arap toplumunun değerlerini,

kadının toplum içindeki yerine dair sahneleri gözler önüne sermiştir. Roman, geniş bir okuyucu kitlesi tarafından beğenilmiş ve kadınların toplum içindeki konumlarını sorgulamalarına, taleplerini ve fikirlerini rahatça ifade etme yolları aramalarına zemin hazırlamıştır. Semira Kaşıkçı, Suudi Arabistan'da çok zengin ve eğitilmiş bir ailenin kızı olması dolayısıyla kültürlü ve donanımlı bir birey olarak yetişmiş ve eserlerinde fikirlerini, siyasi ve ideolojik yaptırım ve tepkilerden çekinmeyerek ifade etmiştir. Kaşıkçı'nın eserlerinde takındığı bu tutum, tüm kadınları cesaretlendirmiştir. Kaşıkçı'nın bu yolda attığı ilk adım, yankısını bulmuş daha sonra birçok kadın yazar onun yolunu takip ederek kadının toplum içindeki rolünü, erkekler tarafından haklarının nasıl gasp edildiğini ve hak ettikleri sosyal statüleri elde edemeyişlerini ele alan romanlar yazmışlardır (el-Mâni, 2015: 343).

Kaşıkçı ailesi Medine'de yaşayan eğitilmiş, itibarlı ve zengin ailelerin en başında yer almaktadır. Kaşıkçı, Arapçada خاشقجي olarak yazılmakta ve Türkçede خ sesi olmadığı için farklı telaffuz edilerek Kaşıkçı şeklinde söylenmektedir. Türk kökenli Kaşıkçı ailesinin dedelerinin yıllar önce Kayseri'den Suudi Arabistan'a giderek orada yerleştikleri bilinmektedir. Böyle saygın bir aileye mensup olan Semira Kaşıkçı, 1935 yılında Mekke'de doğdu. Babası Muhammed Kaşıkçı ve annesi Samiha Ahmet'tir. Babası Suudi Arabistan'da ilk cerrah doktor olarak bilinmekte ve aynı zamanda Kral Abdul Aziz el-Saud'un özel doktoru olarak ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Ünlü iş adamı Adnan Kaşıkçı ise onun erkek kardeşidir (el-Gâmidî, 2017: 70).

Semira Kaşıkçı, Üniversite eğitimine Mısır'da devam ederek İskenderiye Üniversitesi'nde ekonomi diploması almıştır. 1954 yılında Harrod's firmasının sahibi Mısırlı milyarder Muhammed el-Fayed ile evlendi. İki yıl süren evliliklerinden oğulları Dodi Fayed dünyaya geldi. Semira Kaşıkçı, oğlunun doğumundan sadece birkaç ay sonra eşinden boşandı. Dodi Fayed, annesinin şefkatli kollarında mutlu bir çocukluk ve gençlik dönemi geçirdi. İleriki yıllarda ünlü bir iş adamı olduğunda da annesine çok düşkün olduğu için neredeyse her gün annesini arayarak halini hatırlı sormuştur. Annesi 1986 yılında kalp krizinden vefat edince çok üzülmüş ve bu üzüntüsünü bir gün yakın bir arkadaşına şöyle söyleyerek dile getirmiştir: Annemin geri geleceğini bilsem sahip olduğum ev, araba ve zenginliğin tamamını bunun için verirdim (https://stringfixer.com/tr/Samira_Khashoggi).

Suudi büyükelçi Enes Yasin ile ikinci evliliğini gerçekleştiren Semira Kaşıkçı'nın bu evliliğinde de ikinci oğlu Jumana Yasin dünyaya gelmiştir. Suudi Arabistan'da yaşayan ünlü sanatçı Nebile Kaşıkçı ve ünlü gazeteci Cemil Kaşıkçı'nın da halasıdır. Kadının toplumdaki yeri, İslam'da kadın gibi konularda yazılar yazmıştır. Semira Kaşıkçı, 1986 yılında 51 yaşında kalp krizi geçirerek vefat etmiştir. Kaşıkçı, 1958

yılında yayımlanan *Vadda'tu Amâlî* (Âmâl'ime Veda Ettim) isimli romanıyla ilk Suudi kadın roman yazarı unvanıyla anılmaya başlamıştır. Beriku Ayneyk (Gözlerinin Işıltısı), isimli romanı sinemaya uyarlanmış Mısırlı sinema oyuncuları Hüseyin Fehmi ve Mediha Kamil'in başrolünü paylaştığı bu film uzun süre seyredilmiştir. Arap toplumunda kadının adının onun özel yaşamına ait olduğu ve eğer kadın istemezse adını açıkça söylemek zorunda olmadığı düşünülmektedir. Bu nedenle de kadın yazar olarak romanına kendi adını yazmamış ve *Bintu'l- Cezira* (Arap Yarımadasının Kızı) lakabını kullanmıştır.

Semira Kaşıkçı'nın kaleme aldığı romanları şunlardır:

1. *Vedda'tu Âmâlî* (Âmâl'ime Veda Ettim), 1958 yılında yayımlanmıştır.
2. *Katarât min ed-Dumû'* (Gözyaşı Damlaları), 1967 yılında yayımlanmıştır.
3. *Vâdi ed-Dumû'* (Gözyaşı Vadisi), 1965 yılında yayımlanmıştır.
4. *Verâe ed-Dibâab* (Sislerin Ardında), 1971 yılında yayımlanmıştır.
5. *Beriku 'Ayneyk* (Gözlerinin Işıltısı), 1963 yılında yayımlanmış ve 1974 yılında sinemaya uyarlanarak Mısır'da sinemalarda oynamış ve seyirci tarafından çok beğenilmiştir.
6. *Zikriyatun Dâmi'âtun* (Hüzünlü Hatıralar), 1961 yılında yayımlanmıştır.
7. *Yakzatu el-Fetâti'l- 'Arabiyyeti* (Suudi Arap Gencin Uyanışı), 1963 yılında yayımlanmıştır.
8. *Tilâal fi Rimâal* (Kumlardaki Tepeler), 1983 yılında yayımlanmıştır.
9. *Me'temu'l Vurûd* (Güllerin Matemi), 1973 yılında basılan romanıdır. Bir erkeğin küçük yaşlardan itibaren âşık olduğu bir kadına yazdığı mektuplardan oluşmaktadır.
10. *Tamdî el-Eyyâm* (Günler Geçiyor), isimli eseri otuz kısa hikâyeden oluşmaktadır.

Arap toplumunun aksak yönleri, içki ve aşk sahneleri anlatılırken kahramanlar ya gayri Müslimlerden ya da yabancılardan seçilmekteydi. Semira Kaşıkçı ise romanlarında olayların geçtiği çevreyi genelde Suudi Arabistan dışından seçmeye gayret etmiştir. Bunun bir sebebi ülkesinde yaşanan sorunları dile getirmesi karşısında yönetimden alacağı tepki, diğer bir sebep de bu bölgede Müslümanlar için kutsal iki şehrin bulunuyor olması olabilir.

1.3.1 *Vedda'tu Amâlî* İsimli Romanın İncelenmesi

Semira Kaşıkçı'nın *Vedda'tu Amâlî* (Âmâl'ime Veda Ettim) isimli romanında konu edinilen tema, adından da anlaşılacağı üzere ayrılıktır. Âmâl, Ahmet'in kansere yenik düşerek evlenmeden ölen sevgilisinin adıdır. İngilizceye *Hayallerime Veda Ettim*

şeklinde çevirisi yapılmış olsa da *Âmâl’ime Veda Ettim* şeklinde de Türkçeye aktarılabilmektedir. Romanın kısa özeti şu şekildedir.

Ahmet Allam, zenginlik ve varlık içinde olan köklü bir ailede doğmuştur. Kültürlü, kıvrak zekâlı bir kişi olan babası Muhammed Allam, ülkenin en ünlü iş adamlarından birisidir. Ahmet babasını her gördüğünde onu çalışır vaziyette bulur ve her daim meşgul olması onu şaşırtmaktadır. Annesi ise vakarlı, güzel, oğluna karşı sevgi ve şefkatle davranan bir annedir. Fakat Ahmet, annesinin yüzüne her baktığında bir hüznün görmekte, sadece biricik evladını mutlu edebilmek için mutluluk rolü oynadığını anlamaktadır. Ahmet, annesinin ve babasının tek çocuğu olduğu için evde her daim ilgi görmektedir. Ahmet, anne ve babası ile beraber mutlu yıllar geçirerek 15 yaşına girer. Okullar tatil olduğunda annesiyle beraber dedesinin çiftliğine giderek tatilini orada geçirir. Her yaz tatilini geçirdikleri bu yerde annesi, anneannesi ve dadısı Fehime ile her gün dışarı çıkar dolaşır ve akraba ziyaretlerine giderler. Yaz tatili süresince dedesinin çiftliğinde kalan anne oğul, okullar açılmak üzere iken evlerine geri dönerler. Bir de Ahmet’in bir türlü sevemediği kendi ile aynı adı taşıyan şoförleri vardır. Bir gün annesine şoförden hiç hoşlanmadığını ve onunla bir yere gitmek istemediğini söylediğinde annesi ona çok kızarak kendisini ilgilendirmeyen şeylere karışmamasını söyler. Ahmet de o günden beri kendisini ilgilendirmeyen hiçbir şeye karışmaması gerektiğine inanmaya başlar.

Ahmet, on sekiz yaşına geldiğinde liseyi başarılı bir şekilde bitirerek Tıp Fakültesi’ne kayıt yaptırır. Annesi ve babası oğulları doktor olacağı için çok sevinir. Ahmet, Tıp Fakültesi’ne büyük bir memnuniyet içinde devam edip derslerine çok iyi çalışır. Babası ise sık sık iş seyahate gittiği için evde annesiyle beraber kalır. Annesi bir gün çok hastalanır ve kısa bir süre içinde hastalığı daha da artarak yatağa düşer. Bu duruma çok üzülen Ahmet, annesini bir an bile yalnız bırakmamak için tüm vaktini onun yanı başında geçirir. Babasının annesiyle çok az ilgilenip vaktinin çoğunu dışarıda geçirmesi onu çok üzer. Babası bir gün onu yanına çağırarak “Okuluna devam et, annenin durumu gayet iyi” der. Oysaki annesi oğlunun söylediklerine bile cevap veremeyecek bitkin bir durumda hasta yatağında yatmaktadır.

Bir gün Ahmet, annesine hediye almak için dışarı çıktığında yolda genç bir kadın ve erkeği tartışıyor vaziyette görünce olay ilgisini çeker. Bu esnada yolda yürümeye devam ettiği için bir kızla çarpışır ve kızın çantasındaki kitaplar etrafa yayılır. Genç adam da sebep olduğu durum için özür dileyerek kıza yardım etmeye çabalar. Genç kız o kadar güzeldir ki Ahmet, gözlerini bir türlü ondan alamaz. Yüzü o kadar tatlıdır ki bakışları onu derinden etkiler. Üzerindeki sarı elbise de ona çok yakışmıştır. Kitaplarını yerden toplayan genç adam özür dileyerek oradan uzaklaşırken güzeller

güzeli genç kız bir arabaya binerek şoföre adresi söyler: İbni Sina Caddesi, hayvanat bahçesi önü. Ahmet, gördüğü kızın üzerinde oluşturduğu etki ile hayaller kurarak eve doğru yol alır.

Annesine hediye olarak aldığı şalla eve döndüğünde evlerinin önünde birkaç araba görünce çok korkar ve koşarak eve geldiğinde babasını yüzünü iki elinin arasına almış düşünürken bulur. Koşarak annesinin yattığı odaya gittiğinde dört doktorun aynı anda annesini muayene ettiklerini ve dadı Fehime'nin ise içli içli ağladığını görür. Dehşet içinde içeri dalarak annesinin ellerini tuttuğunda o şefkatli ellerin âdeta buz parçasına dönüşmüş olduğunu hisseder. Annesi ise biricik oğluna bir şeyler söylemek için çabalıyor ancak çok güçsüz olduğu için kendinde konuşacak gücü bir türlü bulamıyordur. Ahmet hıçkırarak ağlamaya başlar ve "Beni terk etme anne, beni bırakma." diyerek yalvarır. Aniden gözleri kararmaya başlar ve odadaki her şeyin dönmeye başladığını düşünerek yere yığılır.

Aradan ne kadar süre geçtiğini anlayamadan kendine geldiğinde dadı Fehime'yi hemen yanı başında bulur. Dadı, hüznü ve yaşlı gözlerle Ahmet'e annesinin vefatını anlatmaya çabalamaktadır. Artık annesini bir daha göremeyeceğini anlayan Ahmet, tarifi mümkün olmayan derin bir acıyı kalbinde hisseder. Annesinin hayatında olmadığını bilerek yaşamak Ahmet'e çok zor gelir, yaşam ona hiçbir zevk vermez olmuştur. Yalnızlığın verdiği acıyı zaman zaman arkadaşısı Hisam'a gidip onunla sohbet ederek hafifletmeye uğraşır. Bir gün yine canı çok sıkıldığı için arkadaşısının evine gider; onunla bir süre sohbet ettikten sonra beraberce Hilton oteline gidip orada kahve içmeye karar verirler. Otelin gazinosuna girdiklerinde gördüğü şey karşısında kalbi yerinden fırlayacakmış gibi çarpmaya başlar. Annesine hediye almak için dışarı çıktığı gün yolda görüp derinden etkilendiği genç kadın, orada oturmuş bir arkadaşısıyla sohbet etmektedir. Yüzü çok güzel ve çok da tatlı bir şekilde gülümsemektedir. O kadar çok etkilenmiştir ki gözlerini ondan bir türlü ayıramadan yanına gidip onunla konuşmak ister. Annesinin vefatından sonra ilk kez kalbinde böylesine bir mutluluk hisseden Ahmet, arkadaşından genç kadının adının Amal olduğunu öğrenir. Gazinodan ayrılıp eve dönerken annesinin kabrine uğrayarak ona olan özlemini bir nebze yatıştırmaya çalışır ve kalbinin nasıl çarptığını annesine tıpkı çocukluk günlerinde yaptığı gibi uzun uzun anlatır. Eve geldiğinde dadı Fehime kapıda Ahmet'i üzgün bir şekilde karşılar. Ahmet, dadıdan babasının eve Samiye adında bir kadın getirerek annesinin odasına yerleştirdiğini duyunca büyük bir öfkeye kapılır. Ahmet bu duruma öyle çok içerlemiştir ki hızlıca evden çıkıp nereye gittiğini bilmeden sokakta saatlerce dolaşır. Okuldan mezun olunca bir gün bile o evde kalmayacağını düşünerek arkadaşısı Hisam'ın evine doğru yönelir. Arkadaşı onu

kapıda güler yüzle karşıladıktan sonra bir süre sohbet ederler. Öfkesi birazcık yatıştığında evine dönmek için arkadaşından izin alarak dışarı çıkar.

Babasının uzun bir iş gezisine çıkmak üzere evden ayrıldığı günlerin birinde okulda dersleri erken bittiği için eve erken döner. Evde kalabalık bir grubun içki içip müzik eşliğinde eğlendiklerini görünce şaşkınlık içerisinde, kıvıldamadan bir heykel gibi yerinde donakalır. Samiye, yakası açık, kısa ve dar bir elbise içinde elinde içki kadehiyle misafirlerle ilgileniyor ve Ahmet'e doğru bakarak isterse onlara katılabileceğini işaret ediyordur. Ahmet evlerine hayatı boyunca o ana kadar içki girdiğini görmediği için onlara katılmak istemediğini söyleyerek hemen onların olduğu yerden ayrılarak kendini hızla dışarı atar. O kadar çok üzülmüştür ki ne yapacağına bir türlü karar veremez. Bir müddet yürüdüktan sonra amcasına gidip durumu ona anlatmak ister. Amcasının evine gittiğinde amcası onu gördüğüne sevinir, aynı zamanda da beklenmedik ziyaretini şaşkınlıkla karşılar. Ahmet olup bitenleri amcasına anlattığında yüzünde bir şaşkınlık ifadesi göremeyince çok şaşırır. Sebebini amcasına sorduğunda babasının bu kadınla annesi daha hayatta iken ilişkisi olduğunu bildiğini söyler. Babasının annesine yaptığı bu ihaneti bir türlü kabullenemeyen Ahmet, amcasının tüm ısrarlarına rağmen geceyi orada geçirmek istemez. Ahmet dedesinin evine gideceğini söyleyerek teşekkür edip oradan ayrılır.

Ahmet, yalnızlığını paylaşacak birine çok ihtiyaç hisseder ve bunu da ancak güzelliği ve sevecenliğiyle Âmâl'in başarabileceğini düşündüğünde kalbi hızla çarpmaya başlar. Bir gün Hisam ona, Âmâl'in babasının Edebiyat Fakültesi'nde öğretim görevlisi olduğunu ve kız kardeşi Ahlam ile de sınıf arkadaşı olduklarını söyler. Arkadaşı Hişam'ın aracılığı ile Âmâl ile buluşup sohbet etmeye başlar. Arkadaşlıkları ilerledikçe onu daha çok sever ve hayran kalır.

Ahmet, Tıp Fakültesi'nden mezun olur olmaz Âmâl ile evlenmeyi arzu etmektedir. Bir gün bir arkadaşının arabasını ödünç alarak Âmâl ile Kahire'de gezerek güzel bir gün geçirir. Ahmet'e Nil Nehri'ni çok sevdiğini söylediği için Ahmet onu Nil Nehri'ne götürür ve arabadan inerek nehir kenarında el ele tutuşarak uzun bir süre sohbet ederek yürürler. Bu esnada aralarında ne kadar güçlü bir sevgi bağı oluştuğunu her ikisi de hisseder. Tam o esnada Ahmet, ona kendisiyle evlenmek istediğini söylediğinde Amal da çok heyecanlanarak kendisinin de Ahmet'le evlenmeyi çok istediğini söyler. Mutlu geçen bir günün sonunda Âmâl'i evine bıraktığında kalbinde büyük bir mutluluk ve huzur hissetmeye başlar.

Günler, haftalar ve aylar hızla geçip mezuniyet günü gelip çatar. Âmâl, sevdiği adamın mezuniyet törenine geleceğine söz vermiş olmasına rağmen gelmez. Ahmet tören boyunca onun geleceği anı büyük bir heyecanla hayal ederek bekler ancak tüm

bekleyiş ve umutları boşa çıkar. Büyük bir endişe ve korku içinde hemen Âmâl'e telefon açtığında telefonda bir erkek sesi onun yatağında uzandığını ve dinlendiğini söyleyince endişesi daha da artar. Korku içinde hızlıca Âmâl'in evine giderek kapıyı çaldığında kapıyı açan hizmetçiye Âmâl'in babasıyla görüşmek istediğini söyler. Babası Ahmet'i mütebessim bir çehreyle salona alır ve onunla sohbet etmeye başlar. Ahmet Tıp Fakültesi'nden mezun olup doktor olduğunu ve babasının tanınmış tüccarlardan Muhammed Allam olduğunu söylediğinde gülümseyerek babasını tanıdığını söyler. Ahmet, kızı Amal ile evlenme isteğini kendisine iletildiğinde durumu bir de annesine arz edeceğini söyledikten sonra nasip kısmet diyerek sözünü tamamlar. Genç adam Âmâl'in babasından izin isteyerek evine gitmek için oradan ayrılır.

Birkaç gün sonra dedesinin evine giderek ona da durumu anlattıktan sonra dedesi ve babasıyla beraber düğün tarihini belirlemek için Âmâl'in evine giderler. Eve girdiklerinde bir süre Âmâl'i göremeyince merak ederler ve nerede olduğunu sorarlar. Âmâl'in babası onlara kızının hasta olduğunu ve doktorun romatizma teşhisi koyduğunu söyler.

Ahmet, Âmâl'in iyileşip evlenecekleri günün bir an önce gelmesini için dua etmeye başlar. Ahmet, nişanlısı ile beraber Nil Nehri'ni çok sevdiği için nehir kenarında beş odalı bir ev tutar ve düğünden sonra gelip bu eve yerleşip mutlu bir hayat sürmeyi temenni eder. Fakat her geçen gün Âmâl'in hastalığı ilerlemeye başlar ve eve doktorlar sık sık gelip gider. Âmâl'in amcasının doktor bir arkadaşı, onu muayene ettikten sonra hastaneye yatırılması gerektiğini söyleyerek hastalığının romatizma değil de kanser olabileceğinden şüphelendiklerini üzüntüyle ailesine bildirir. Hastanede yapılan tetkikler sonucunda doktorlar kemiklerinde kanser olduğunu söylediklerinde Ahmet, annesinin vefat ettiği gün yaşadığı acının benzerini tekrar kalbinde hisseder. Bu haber onu öylesine sarsar ki nefes alamaz bir şekilde olduğu yerde bir heykel gibi kalır. Bir süre sonra kendine gelir ve Âmâl'in hastalığı bu kadar tehlikeli olamaz diye düşünmeye başlar. Gece gündüz sevdiği kadının şifası için Allah'a yakarmaya başlar.

Her geçen gün hastalığının şiddeti daha da artan Amal, bir süre sonra artık yataktan çıkamaz hâle gelir. Artık doktorlar da onun iyileşebileceğine dair tüm umutlarını kaybederek son çare olarak ameliyat yapmaya karar verir. Yapılan müdahale hiçbir olumlu sonuç doğurmaz ve Âmâl'in bünyesi daha fazla bu hastalığa dayanamayarak gün geçtikçe daha da zayıf düşer. Ahmet, bir an bile onun yanından ayrılmadan mutlaka iyileşeceğini söyleyerek ona umut vermeye çalışır.

Bir gün Âmâl, hastanede yatağında yatarken Ahmet de onun hemen yanı başında durup ona olan derin aşkını ve ileride yaşayacakları mutlu günleri anlatmaya başlar. Ahmet aşkının elinden tutarak onu ne kadar sevdiğini ve bir ömür boyu da seveceğini anlatırken Âmâl'in nefes alışverişleri yavaşlayarak gözleri yavaşça kapanır. Ahmet, hemen onun yanı başında elleri avuçlarının arasında kendisini ölene dek büyük bir aşkla seveceğini ve cennette kavuşacakları günü sabırsızlıkla bekleyeceğini söyleyerek veda eder (Kaşıkçı, 2006: 90).

Romanda Yer Alan Karakterler:

Baba: Muhammed Allam, çalışmayı çok seven, sık sık uzun iş seyahatlerine çıkan tanınmış zengin bir iş adamıdır. Evli olduğu hâlde eşini başka bir kadınla aldatarak eşinin sürekli acı çekmesine ve mutsuzluğuna yol açar.

Anne: Anne, sevgi dolu, şefkatli tutumuyla tüm vaktini oğluna ayırmaktadır. Yüzünde görülen derin hüznü sadece yavrusu üzülmesin diye gizlemeye çalışarak mutluluk rolünü oynamaktadır. Aldatıldığını biricik yavrusuna hissettirmemek için elinden gelen tüm gayreti göstermektedir.

Dadı: Dadı Fehime, uzun yıllar onlarla beraber aynı evde yaşayarak aileye büyük bir sadakat içinde hizmet etmektedir. Sadakatini annesinin ölümünden sonra da Ahmet'le yakından ilgilenerek göz önüne sermektedir.

Şoför: Şoför Ahmet, onlara hizmet etmekte ve zaman zaman da gönülsüz bir şekilde görevini yapmaktadır. Bu durum evin oğlu Ahmet'i sinirlendirmektedir.

Dede: Kahire'ye yarım saat uzaklıkta bir çiftlikte yaşamaktadır. Roman kahramanlarından Ahmet, her tatil annesiyle dedesinin çiftliğine giderek hoşça vakit geçirmektedirler.

Samiye: Babasının yasak aşk yaşadığı ve annesinin vefatından sonra eve getirdiği kadındır. Ahlaki değerleri hiçe sayarak kocasının seyahate çıktığı günlerde evde içkili eğlenceler düzenlemektedir.

Çiftçiler: Ahmet ve annesi dedesinin çiftliğini dolaşırken tarlada çalışan çiftçiler işlerine ara vererek onları selamlar.

Âmâl: Anlatıcı yazarın büyük aşkı Âmâl, daha evlenmeden yakalandığı kanser hastalığına yenik düşerek vefat eder. Güzelliği, gülümsemesi ve etrafına saçtığı neşe ile Ahmet'in gönlünü kaptırdığı bir genç kızdır.

Dört Doktor: Ahmet annesine hediye alıp eve döndüğünde annesini ölüm döşeginde dört doktorun birden muayene ettiğini ve ellerinden hiçbir şey gelmediğine şahit olur.

Hisam: Ahmet'in en yakın arkadaşıdır. Ahmet, canı her sıkıldığında ona gider bir süre dertleşerek sıkıntılarından biraz da olsa uzaklaşır.

Ahlâm: Hisam'ın kız kardeşidir. Âmâl ile okulda aynı sınıfta okumaktadır.

Amal'in Babası: Edebiyat Fakültesi'nde öğretim görevlisidir. Ahmet, Amal mezuniyet programına gelmeyince büyük bir endişe duyarak Âmâl'in evine gider ve evin salonunda Âmâl'in babası ile tanışarak ona kızıyla evlenmek istediğini söyler.

Âmâl'in Annesi: Âmâl'in annesi, kültürlü bir Arap ailesinde, kadının aile ile ilgili konularda söz sahibi olduğu, eşinin kendisine danıştığı bir hanımefendi olarak okuyucu karşısına çıkar.

Amca: Ahmet, amcasına giderek babasının durumunu şikâyet eder. Amcası yeğenine karşı derin bir sevgi duymakta ve evinin kapılarının her daim kendisine açık olduğunu söylemektedir.

Hizmetçi: Âmâl'in evinde aileye hizmet etmektedir. Ahmet, her gittiğinde kapıyı hizmetçi açar.

Romanda Geçen Zaman ve Mekân Özellikleri:

Romanda olayların geçtiği mekânlar şunlardır:

Ailenin yaşadığı ev: Aile Kahire'de büyük ve güzel bir evde müreffeh bir hayat sürmektedir. Arap ev yapısını yansıtan tüm özellikler, romanda detaylı bir şekilde betimlenmektedir. Evde bir hizmetçi ve şoför olması ailenin maddi açıdan rahat bir yaşam sürdüklerini göstermektedir.

Dedenin çiftliği: Kahire'ye yarım saat uzaklıkta yeşillikler içinde bir alandır. Tarlalarda çiftçiler çalışmaktadır. Ahmet annesi ile beraber tatil için dedesinin çiftliğine gider orada huzurlu bir tatil geçirir. Arap romanında köy ve köy hayatı sakinliğin ve huzurun simgesi olarak kullanılmaktadır (Harti, 2015: 136).

Hisam'ın evi: Ahmet, canı her sıkıldığında samimi arkadaşı Hisam'ın evine giderek dostuyla sohbet ederek rahatlamaya çalışır.

Hilton Oteli'nin gazinosu: Ahmet ve Hişam zaman zaman Hilton Oteli'nin gazinosuna giderek birer kahve içer ve sohbet ederler.

Amal'in evi: Anne ve babasıyla saadet içinde yaşadıkları bir yerdir. Ev işlerinde kendilerine yardımcı olan bir hizmetçi ile hayatlarını huzur içinde sürdürmektedirler.

Mezarlık: Ahmet, annesini özledikçe kabrine gidip ziyaret eder ve onunla saatlerce dertleşir.

Amcanın evi: Ahmet, babasının eve Samiye adında bir kadını getirdiği gün üzüntüsünü paylaşmak için doğruca amcasının evine gider.

Hastane: Âmâl, hastanede bir süre kanser tedavisi görmek için kalır, sonrasında ise tedavinin olumlu bir sonuç vermemesiyle orada vefat eder.

Nil Kenarı: Amal, Nil Nehri'ni çok sevdiği için iki sevgili hayaller kurarak nehrin kenarında hoşça vakit geçirir.

Evlenince oturmak üzere kiraladıkları ev: Evlendikleri zaman oturmak üzere kiraladıkları Nil kenarında bulunan beş odalı büyük bir evdir. Fakat Âmâl, yakalandığı amansız hastalıktan kurtulamaz ve içinde mutlu bir hayat yaşamayı hayal ettikleri evde oturmak onlara nasip olmaz.

Romanın Olay Örgüsü:

Vedda'tu Âmâlî isimli romanı meydana getiren önemli olay örgüleri şunlardır:

1. Ahmet'in Tıp Fakültesi'ni kazanması
2. Annenin hastalanması
3. Dedenin çiftliğine ziyaret
4. Annenin ölümü
5. Âmâl ile tanışma
6. Babanın eve Samiye adında bir kadını getirmesi
7. Ahmet'in evi terk etme kararı alması
8. Tıp Fakültesi'nden mezun olma
9. Âmâl'i babasından isteme
10. Ahmet'in dedesi ile beraber düğün tarihini belirlemek üzere Âmâl'in evine gitmeleri
11. Âmâl'in hastalanması
12. Âmâl'in hastaneye yatırılması
13. Âmâl'in ölümü

Romanın Bakış Açısı:

Hikâyeyi anlatan kişi özne anlatıcıdır. Yazar kendi yaşantısını, izlenimlerini ve gözlemlerini anlatmaktadır. Yazar, romanda geçen olayları bizzat yaşamış ve olayların içinde yer almıştır. Hikâyeye, ben dili ile yazılmıştır. Yazar, hayatta üst üste sevdiği insanları kaybetmiş bir bireyin duygu dünyasını ve hislerini okuyucuya doğrudan

tecrübe edenin ağzıyla aktarmak ve aktarırken de etkileyici kılmak için özne anlatıcılığı tercih etmiş olabilir.

Romanın Dil ve Üslup Özellikleri:

Semira Kaşıkçı, *Vedda'tu Âmâlî* (Âmâl'ime Veda Ettim) adlı ilk romanını *Bintu'l-Cezirati'l-Arabiyye* (Arap Yarımadası Kızı) takma ismiyle yayımlamıştır. Roman, tüm dünya Araplarının rahatlıkla birbirlerini anladıkları ortak dilleri olan standart Arapça ile yazılmıştır. Eserin fasih Arapça adı da verilen standart Arapça ile kaleme alınması tüm Arap dünyasında herkes tarafından kolayca anlaşılmasını sağlamıştır.

Romanda iki ya da daha çok kişinin bir konu üzerinde karşılıklı konuşmaların yer aldığı diyalog tekniği romanın okuyucu üzerindeki etkisini artırmaktadır. Yazar, roman karakterlerinin duygu ve düşüncelerini daha gerçekçi ve etkili bir şekilde yansıtabilmek için romanlarda olayların geçtiği yerde konuşulan mahallî lehçeyi kullanmaktadır. Yazar, bu şekilde roman kişilerinin gizli kalmış yönlerini ortaya çıkararak eseri daha da inandırıcı kılmaktadır.

Yazarın romanda kullandığı anlatım biçimlerinden biri de mektup tekniğidir. Ahmet'in sevgilisine olan aşkını anlattığı mektup okuyucuya onun iç dünyasını daha açık bir şekilde sunmaktadır. Bir tür iç monolog olan bu tekniğin bir diğer önemi de roman karakterlerinin yoğun duygularını daha belirgin hale getirmektedir. Böylece roman karakterlerinin iç dünyaları, düşünceleri olabildiğince detaylı bir şekilde yansıtılarak olayların inandırıcılığı artırılmaktadır.

Romanın Değerlendirilmesi:

Romanda geçen olaylar, okuyucuya Mısır toplumunda kadın ve erkek ilişkileri, Arap aile yapısı hakkında bilgi sunar. Romanda, zengin erkeklerin zaman zaman eşlerini başka kadınlarla aldattıklarına dikkat çekilir. Bu yüzden de kadınların acı çektikleri ve hüznün onlara yoldaş olduğu ama bu durum karşısında söz sahibi olmadıkları, ses çıkaramadıkları görülmektedir. Aldatıldıklarının farkında olan kadınların, bu acıya uzun bir müddet tahammül etmek zorunda olduklarına hatta dayanamayarak erken yaşlarda öldüklerine tanık olunduğu görülür. Bu durum dönemin Arap toplumunda kadının konumunu, anlamlandırmak adına okuyucuya ipuçları sunar. Ayrıca roman karakterlerinden biri olan Âmâl'in babasının kızının evliliği konusunda eşine söz hakkı tanınması, dönemin Arap aile yapısında nadir rastlanan bir olgudur. Dolayısıyla bu durum, yazarın toplumda kadına yeni bir konum inşa etme çabasının sonucu olarak değerlendirilebilir. Yazarın romana mekân olarak Suudi Arabistan yerine erkek ve kadın ilişkilerinin daha esnek olduğu Mısır'ı tercih etmesi de bu savı destekler niteliktedir. Roman kahramanlarından Ahmet'in annesinin hüznünü hissetmesi,

çocuk duyarlılığının örneği olarak romanda okuyucuya sunulur. Ahmet ve Âmâl'in tanışması, sık sık buluşarak beraber vakit geçirmeleri ve birbirlerine âşık olmaları Mısır'da kız ve erkek ilişkilerinde bir sınırlama olmadan erkeklerin kız arkadaşlarıyla rahatlıkla dışarda buluşarak görüşebildiklerini göstermektedir. Yazar, belki de gerçek yaşamda böyle bir özgürlük olmadığı hâlde toplumda olmasını arzu ettiği ilişki tarzını, Ahmet ve Amal arasında inşa etmiş olabilir. Yazar, o dönemlerde yazılan romanlarda yaygın bir tema olan ölüm sebebiyle kavuşulamayan aşk temasını işlemiştir. Kavuşulamayan aşk, romantik akımın ele aldığı başlıca konulardan biridir. Bu yönüyle *Vedda'tu Âmâlî* isimli roman da romantik akımın özellikleri görülmektedir. Okuyucu da Ahmet'in hislerini paylaşmakta ve romanın sonunda gözyaşlarına boğulmaktadır. Yazar, duygularını yalın bir dille anlatmakta bu da romanın samimi ve doğal olmasını sağlamaktadır. Romandaki tasvirler, okuyucuda kişileri görüyormuş hissi uyandıracak derecede canlıdır. Romanda ele alınan konu aşk olduğu için konunun, sınırların ötesinde evrensel bir boyut kazandığı sonucu çıkarılabilir.

Sonuç

Suudi Arabistan'da ilgi ile karşılanan roman türü ilk örneklerini vermesinin ardından kısa sürede sayıca çoğalmıştır. Toplumda ve edebiyat sahasında kadın yazarlar da yerini almış, roman türünde eserler yazarak hem edebiyat sahasında görünür olmuş hem de toplumun farklı konularına özellikle de kadınların yaşadığı sorunlara bir kadın duyarlılığıyla eserlerinde yer vermişlerdir. Bu kadın yazarlardan eğitilmiş ve zengin bir ailenin kızı olan Semira Kaşıkçı, Suudi Arabistan'da *Vedda'tu Âmâlî* isimli romanıyla ilk kadın roman yazarı olma vasfını taşımaktadır. Yazar, romanını yayımladığında kendi adını kullanmayarak *Bintu'l-Cezirati'l-'Arabiyye* lakabını kullanmıştır. Yazarın bu tavrı, eserinin içeriğinden duyduğu çekimserliğin bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Semira Kaşıkçı, bu romanında o dönemlerde Fransız edebiyatında yaygın olan kavuşulamayan aşk temasını başarılı bir şekilde işlemiştir. Bu durum, yazarın Fransız edebî ürünlerini okumuş ve onlardan etkilenmiş olabileceğini akla getirmektedir. Yazar, romanını aşk teması etrafında oluşturmuş olsa da Arap toplumunun aile yapısı, kadına bakışı, gelenek ve göreneklerine dair sahneleri okuyucuya sunmaktadır. Örneğin; belirli bir ekonomik düzeyi olan Arap ailelerinde evde bir hizmetçi ve şoförün olmasına bu romanda yer verilmektedir.

Semira Kaşıkçı'nın *Vedda'tu Âmâlî* adlı romanında dikkat çektiği en önemli noktalardan biri Arap toplumunun nezdinde kadının konumudur. Yazar, roman kahramanlarından Ahmet'in annesi aracılığıyla toplumdaki mevcut kadının konumunu okuyucuya sunarken romanın bir diğer kahramanı Âmâl ve annesine

yüklediği misyon ile de toplumda arzu ettiği kadının konumunu teşekkül etmeye çalışır. Bir tarafta kocası tarafından aldatılsa bile gözyaşlarını içine akıtarak çocuklarının hatırına evliliğini sürdüren kadınlar diğer tarafta eş seçiminde ve kızının evliliği konusunda söz sahibi olan kadınlar yer almaktadır. Yazar, bu zıtlıklar üzerinden kadının hâlihazırdaki ve tahayyül ettiği konumunu okuyucuya sezdirir. Yazarın romanına mekân olarak Mısır'ı tercih etmesi de kadın erkek ilişkilerini esnek olarak sunmak istemesinin ve söz konusu mekânın inşa etmek istediği kadının konumuna daha iyi hizmet etmesi nedeniyle olduğu söylenebilir. Zira Suudi Arabistan'ın ve o dönemin koşulları, o dönemin toplumundaki kadının yeri düşünüldüğünde yazarın tercihinin nedeni anlaşılacaktır. Yazarın takma bir adla romanını yayımlaması da bu durumu daha da anlaşılır kılmaktadır. Yazarın kullandığı dil ve üslubun sade, akıcı ve anlaşılır olması sebebiyle roman, okuyucu tarafından büyük bir ilgiyle karşılanmıştır. Konunun tüm insanlığın ortak duygusu aşk olması da romana olan ilgiyi arttırmaktadır. Semira Kaşıkçı, Suudi Arabistan'da ilk kadın roman yazarı olarak büyük bir ilke imza atmış ve bu konuda birçok kadın yazara cesaret vermiştir. Aişe Zahir Ahmed, Nezihe Kutbi, Hüda er-Reşid gibi birçok kadın yazar, onun yolundan giderek roman yazmışlar ve yazdıkları romanlarla seslerini tüm dünyaya duyurmuşlardır.

KAYNAKÇA

- Davut, Orhan (2018). "Suudi Arabistan Edebiyatında Kadın Romancılar". *Social Science Studies*. Sayı.15.
- Dîb, es-Seyyid Muhammed (1995). *Fennu'r-Rivâye fi'l-Memleketi'l-'Arabiyyeti's-Su'ûdiyye* Kahire: el-Mektebetu'l-Ezheriyye li't-Turâs.
- El-Ensârî, Abdulkuddûs (1930). *et-Tev'emân*. Dımaşk.Dımaşk: Matbaâtu't-Terakkî.
- Er, Rahmi (2015). *Modern Mısır Romanı*. Ankara: Hece Yayınları.
- Gâmidî, Sâlih Mu'ayyid (2017). *Mukârabâtun fi'l-Kitabeti's-Serdiyyeti's-Su'ûdiyye*. Riyad: Dâru Câmiatu'l-Melik Suûd li'n-Neşr.
- Harti, Mazin (2015). *Social Transformation in the Saudi Novel*. Manchester: Manchester University Press.
- İdris Muhammed Celâ (2006). *el-Edebu's-Su'ûdiyyu'l-Hadîs*. Riyad: Mektebetu'r-Ruşd.
- Kahtânî, Sultan (1994). *The Novel in Saudi Arabia*. Glasgow: Glasgow University Press.
- Kaşıkçı, Semira (2006). *Vedda'tu Amâlî*. Beyrut: Ba'lebekî Yayınları.
- Kuraşıyyu, Ali (2013). *Tehavvulatu'r-Rivaye*, Beyrut: Adbialbaha yayınları.

Mağribî, Muhammed Ali (1982). *Melâmihu'l-Hayâti'l-İctimâ'iyye fi'l-Hicâz fi'l-Karni'rRâbi' 'Aşer li'l-Hicr*. Cidde: Tihâme li'n-Neşr.

El-Mâni, Su'âd bint Abdülazîz (2015). *Kâmûsu'l-Edebi'l-'Arabiyyi'l-Hadîs*. Kahire: el-Hey'etu'l-Mısriyyetu'l-'Amme li'l-Kitâb.

https://stringfixer.com/tr/Samira_Khashoggi. Erişim Tarihi: 10.09.2021.

Eş-Şammari, Mohammed Lafi (2017). *The Post Modern Novel in Saudi Arabia and America*. Arkansas: Arkansa University Press.

Eş-Şantî, Muhammed Sâlih (2003). *Fennu'r-Rivâye fi'l-Edebi's-Su'ûdiyyi'l-Mu'âsır*. Hâil: Dâru'l-Endelus li'n-Neşr ve't-Tevzî'.

Seyyid, Yûsuf (2012). *Fi'l-Edebi'l-'Arabiyyi's-Su'ûdî*. ed-Demâm : Mektebetu'l-Mütenebbî.

El-Vehhâbî, Abdurrahmân b.Muhammed (2015). *Er-Rivâyetu'n-Nisâiyyeti's-Su'ûdiyyeti ve'l-Muteğayyirati's-Sekâfiyye en-Neşatu ve'l-Kadaya ve't-Tatavvur*. Cidde: Kunûzu'l-Ma'rife li'n-Neşr vet-Tevzî'.